

SPOLUPRÁCE DIAKONIE ČCE S KOMUNITNÍM CENTREM TAHADDI V LIBANONU

Příklad dobré praxe

TVÁŘE MIGRACE

Autor textu: Erik Siegl

Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové spolupráce

Vedoucí zahraniční sekce

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské unie.

Dokument je publikován v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising – DEAR).

Korektura: **Lucie Zikmundová**

Grafický design: **BOOM s.r.o.**

Překlad: **Mánes překlady a tlumočení**

**Text vyšel v publikaci Migrace, rozvoj a cíle udržitelného rozvoje (SDGs),
ISBN 978-80-270-7106-7, vydanou v roce 2019 organizací IOM.**

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Dále byl vznik dokumentu podpořen v rámci projektu Podpora vzdělávání a osvěta, který je financován z dotace státního rozpočtu ČR na r. 2019 v rámci Zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

Do projektu SDGs and Migration, řízeného Diakonií ČCE, jsou zapojeny následující organizace: Global Call to Action Against Poverty (Belgie), Bulgarian Platform for International Development (Bulharsko), Federazione Organismi Cristiani Servizio Internazionale Volontario (Itálie), ActionAid Hellas (Řecko), Ambrela (Slovensko) a Povod (Slovinsko).

SPOLUPRÁCE DIAKONIE ČCE S KOMUNITNÍM CENTREM TAHADDI V LIBANONU

Nehledě na vývoj na bojišti, bilance osmého roku syrské krize nijak nenaznačuje, že by se válka a s ní spojené útrapy civilního obyvatelstva blížily ke konci, či alespoň ustupovaly. Podle odhadů UNHCR až milion obyvatel Sýrie v roce 2018 nuceně opustilo své domovy, přitom většina z nich už poněkolikáté. To je doposud nejvíce v jednom roce za celé období války. Podle Syrské observatoře pro lidská práva (SOHR) v důsledku bojů loni zahynulo kolem 20 tisíc osob. Jen v provincii Idlib eskalace bojů letos od dubna vyvolala novou vlnu vnitřně vysídlených a uprchlíků v počtu 400 tisíc lidí.

Napjatější se stává i situace v okolních zemích, které hostí kolem 5,6 milionu syrských uprchlíků. V Libanonu, zemi o rozloze Jihočeského kraje, počet uprchlíků v současnosti odhadem dosahuje až 1,5 milionu, tedy čtvrtinu jeho celkové populace.¹ Přitom mluvíme o společnosti v minulosti zatížené místní občanskou válkou, uprchlickými vlnami a aktuálně regionálními politickými konflikty. Ekonomiky Turecka, Libanonu či Jordánska v lepším případě stagnují, v horším se potýkají s recesí. Nezaměstnanost, inflace, a tedy i ceny základních potravin a služeb rostou. Jak ukazují veřejné průzkumy, nálada hostitelské společnosti se zhoršuje bez ohledu na přímou individuální zkušenost se syrskými uprchlíky, na které je stále více nahlíženo jako na finanční zátěž, konkurenci na pracovním trhu a v drobném podnikání. Navzdory vysoké míře dosavadní podpory a solidarity Turecko loni zastavilo registraci nově příchozích uprchlíků v některých svých provinciích. Stejně tak učinil Libanon plošně už v roce 2015. Ze strany lidskoprávních organizací se množí zprávy o nucených deportacích a extradicích uprchlíků zpět do Sýrie.

Současně roste zadluženost syrských rodin, a tím i počet těch, kteří tíživou situaci řeší dalším zadlužováním, či dokonce zaměstnáváním dětí za minimální mzdu na úkor jejich základního vzdělání nebo brzkým vdáváním mladých dívek. Například v Libanonu se to týká až 29 procent dívek ve věku 15–19 let, odhadem až čtyřnásobně více než před válkou. Není asi nutné vysvětlovat, proč tyto jevy (v terminologii označované za **negative coping strategies**) přinášejí mnohá rizika pro budoucnost jednotlivců i celé společnosti.

Většina uprchlíků mimo Sýrii si nadále přeje svůj návrat do vlasti, avšak pouze jednotky procent ho považují v nejbližší době za uskutečnitelný a přímo ho plánují. Jelikož konec syrského konfliktu a s ním spojený udržitelný a bezpečný návrat stále nejsou v dohledu, mezinárodní pomoc hraje při vyčerpání místních zdrojů stále důležitější roli. Její součástí není jen nanejvýš potřebná materiální a potravinová pomoc, která umožňuje mnoha rodinám fyzicky přežít. Neméně důležitá je také dlouhodobá investice do psychosociální pomoci, vzdělávání a osobního rozvoje uprchlíků, jež vytváří předpoklady pro jejich další uplatnění a schopnost být samostatnější, ať už zpět doma v Sýrii nebo jinde. Přitom tato podpora jde s tou materiální nejlépe společně ruku v ruce.

¹ UNHCR do roku 2015 oficiálně zaregistroval 949 tisíc uprchlíků, poté na žádost místní vlády musel registraci pozastavit.

Diakonie Českobratrské církve evangelické prostřednictvím svého Střediska humanitární a rozvojové spolupráce dlouhodobě pomáhá syrským uprchlíkům a hostitelským komunitám v Jordánsku a Libanonu. S podporou humanitárního programu MZV ČR realizuje pomoc prostřednictvím místních komunitních center od roku 2012, respektive 2017. Tito partneři mohou na místní úrovni podstatným způsobem přispět ke stabilizaci situace syrských uprchlíků a hostitelských komunit hned v několika ohledech. Jejich činnost založená na znalosti lokálních podmínek, potřeb a částečně dobrovolné iniciativě místních občanů („grassroot“) je k tomu nejlepším předpokladem. Právě komunitní centra dokážou nejen získat a mobilizovat podporu svého okolí, ale i dobře a s relativně nízkými transakčními náklady předávat podporu ze zahraničí tam, kam se prostřednictvím velkých programů pomoci často nedostane.

Z pohledu Diakonie tuto podmínku dobře naplňuje komunitní centrum Tahaddi v jižním Bejrútu, se kterým úzce spolupracuje poslední tři roky. Centrum vzniklo už v 90. letech minulého století v jedné z chudých čtvrtí města (Hay el Gharbeh), obývané palestinskými uprchlíky a vnitřně vysídlenými Libanonci z dob občanské války. V této živelně vystavěné oblasti chybí běžná infrastruktura, převažují velmi provizorně vybudovaná obydlí s hygienicky nevyhovujícími podmínkami. Za více než čtvrtstoletí svého působení Tahaddi v této místní komunitě hluboce zakořenilo. Jeho hlavním posláním je pomáhat inkluzivně těm nejpotřebnějším bez rozdílu.

Z pohledu příchozích syrských uprchlíků i vnitřně migrujícího libanonského obyvatelstva komunitní centrum poskytuje to nejcennější – alespoň minimální míru jistoty do jejich životů. Tahaddi představuje jakousi záchranou síť, která přímo v místě jejich bydliště všestranně (byť samozřejmě v omezené míře s ohledem na své zdroje) pomáhá jejich stabilizaci. Tím předchází i další potenciální migraci s jejími riziky, ať už v rámci Libanonu nebo mimo něj, a také mnoha negativním a v důsledku syrské války rozšířeným jevům, jako jsou dětská práce, vdávání nezletilých dívek, nevzdělanost a negramotnost či kriminalita.

Jakými způsoby se mu to daří? Tahaddi mimo jiné poskytuje psychosociální poradenství, provozuje malou kliniku s primární zdravotní péčí, základní školu v místě (právě dodatečné náklady na dopravu jsou častou překážkou školní docházky). Díky podpoře z Česka také cíleně přerozděluje pomoc formou měsíčních potravinových poukázek a prostřednictvím takzvaného sociálního fondu financuje nákup levné pračky, lednice, plynového vařiče, matrací nebo kamen, tedy toho nejpotřebnějšího k životu, co si nejchudší rodiny ale nemohou dovolit. Sociální fond také kryje některé správní poplatky, například za rodný list nebo pobytové povolení, s jehož vyřízením sociální pracovníci centra pomáhají, či hradí nákup školních uniforem a nezbytných školních pomůcek. Bez nich by děti nebyly ani přijaty do státních škol.

Právě tímto širokým záběrem svých služeb Tahaddi dokáže lépe podchytit existující nebo hrozící problémové jevy v jednotlivých rodinách a někdy cílenou materiální podporou pozitivně ovlivnit jednání a volby. Jako důležitý faktor prevence dětské práce a pro zapsání do školy může sloužit například zmíněná pravidelná měsíční poukázka na nákup potravin v hodnotě 80 dolarů, která významně vylepšuje rodinný rozpočet (často s výdělkem pouhých 200 dolarů měsíčně). Důležitá je také schopnost dobře a včas zacílit tuto konkrétní pomoc. Prostřednictvím malé kliniky a poradenství zdravotních sester Tahaddi například dokáže systematicky sledovat a hodnotit stav výživy novorozenců a dětí a dle toho distribuovat kojenecké mléko a potravinové poukázky těm nejohroženějším (vede také pro matky kurzy správného kojení, které je preferovanou volbou).

Centrum Tahaddi nabízí i kurzy pracovních dovedností a přímo jako sociální podnikání provozuje šicí a krejčovskou dílnu pro ženy. Některé z nich tak paradoxně na útěku před válkou poprvé ve svém životě získávají vlastní skromný příjem, a tím i silnější postavení v rámci rodinného rozhodování. Práce a nabývání nových dovedností navíc lidem bez rozdílu dodává pocit sebedůvěry a důstojnosti, tolik zkoušených jejich složitou situací.

Obdobně komunitní centrum organizuje mimoškolní zájmové aktivity. V makroperspektivě je nabídka těchto aktivit pro děti a mládež nicméně zcela v nepoměru k rozsahu celkových potřeb a zájmu, ostatně mládež do 18 let tvoří dle statistik 51 procent veškeré syrské populace v okolních zemích. Nicméně každý způsob volnočasového vyžití a aktivizace jim přináší nekvantifikovatelnou radost, dovednosti a sebeuspokojení.

Činnost komunitních center pochopitelně omezuje jejich lokální dosah a obvykle skromné prostředky. Proto stěží mohou nahradit materiální a lékařskou pomoc distribuovanou agenturami OSN či v některých případech poskytovanou přímo hostitelskou zemí. Svojí spjatostí s místní komunitou, flexibilitou a také finančně mnohem levnějším stylem fungování však představují nepostradatelnou součást celkové podpory syrských uprchlíků i sociálně zranitelných osob hostitelské komunity. Dokážou pomáhat rychle, flexibilně a i těm, kteří z různých důvodů propadnou sítím agentur OSN a velkých organizací.

Diakonie ČCE
Středisko humanitární a rozvojové spolupráce
Belgická 374/22, 12000 Praha 2

www.diakoniespolu.cz

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Tato publikace vyšla v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising - DEAR).